

DRIEMAANDELIJKS KONTAKTBLAD VAN DE
HEEMKUNDIGE KRING 'Norbert de Vrijter'

Vijfde jaargang nr. 21 maart 1988.

Verantwoordelijke Uitgever :

“Norbert de Vrijter” v.z.w.

P.a. Jos Aerts, Boskant 17 2418 LILLE

“Norbert de Vrijter” v.z.w.

Lokaal: 'Hof d'Intere'

Pastorijstraat 2

2152 WECHELDERZANDE

Rek.nr.954-7353871-55

ALGEMENE JAARVERGADERING.

Mogen we onze leden hartelijk uitnodigen op de jaarlijkse algemene statutaire vergadering. Deze gaat door op vrijdag 18 maart '88 om 20 uur in de feestzaal van Lindelo, Heiend te Lille..

Vooreerst is er de kennisname van het kasverslag door penningmeester Jos Willems. Secretaris Walter Van den Branden brengt het jaaroverzicht. Van is er de gedeeltelijke herverkiezing van het bestuur.

Zijn uittredend maar herverkiesbaar : Walter Van den Branden, Jules Van Olmen, Frans Wouters en Karel Neefs. We hopen dat deze medewerkers zich terug kandidaat zullen stellen voor hun functie.

Naast deze drogere materie hebben we andermaal voor een waardige avondvulling gezorgd. Dit keer geen referaat maar een boeiende spreekbeurt door Jef Van den Broeck uit Vorselaar. Hij zal ons onderhouden over "Onze streekbieren". En het blijft niet alleen bij spreken, maar de aanwezigen worden in staat gesteld om deze originele bieren ook te proeven. Dus ...wie zin heeft, altijd welkom in het rust- en verzorgingstehuis Lindelo.

JAARBOEK '87.

Het is nog even wachten op het verschijnen van ons vijfde jaarboek. In ons vorig kontaktnummer stelden wij het weekend van Pasen voor om het jaarboek Uit te brengen. Helaas moeten we de voorstelling van het jaarboek nog even uitstellen. De proefdruk is ondertussen reeds klaar en het belooft andermaal een boeiende publikatie te worden. Doch tegelijkertijd met het verschijnen van ons jaarboek willen we in samenwerking met het Heggecomité van Poederlee eveneens een ander boek uitbrengen. Het betreft hier een boek over "De Hegge te Poederlee". Na de succesrijke "Ommegang van de Hegge" kunnen we deze publikatie niet uitstellen. Onze geschiedkundige Walter Van den Branden legt momenteel de laatste hand aan dit boek.

Dank zij de steun en medewerking van het Heggecomité zullen we dit boek aan onze leden aan een gunstig tarief kunnen aanbieden. Wanneer verschijnen dan beide boeken? Ze zullen worden voorgesteld tijdens het weekeinde van 7 en 8 mei '88. Degenen die intekenden op het jaarboek kunnen het dus komen afhalen tijdens die twee dagen in de gemeentelijke jongensschool, Rechtestraat 69 , 2418 Lille.

Alle leden worden trouwens uitgenodigd op de receptie zaterdag 7 mei om 15 uur in de jongensschool.

HEEMKUNDIGE UITSTAP.

Onze jaarlijkse uitstap is dit keer gepland voor zaterdag 28 mei.

We vetrekken aan de kerk te Lille om 8.30 uur. Het gaat richting Arnhem. Vanaf 11.30 uur is hier een rondwandeling (geleid) + een rustpauze in een oude herberg.

Vandaar gaat het naar Oudewater met een bezoek aan de Heksenwaag en een vrije rondwandeling. Dan rijden we verder naar Gouda waar we de oude molen bezoeken + een rondgang in de stad.

Langs Rotterdam en Breda komen we terug langs Meerle. Hier drinken we een pintje in een zeer oude bedreigde herberg "In de stad Breda".

Rond 21.30 uur zijn we thuis.

De deelnemingsprijs bedraagt voor niet-leden 400 fr.; leden betalen 350 fr. en kinderen beneden twaalf jaar betalen 250 fr.

Inschrijven bij Jos Willems Heiend 7, 2418 Lille. Tel.55.73.57

Heemkundige bijdrage nr 25.

LILLE IN VOGELVLUCHT TOT DE ACHTTIENDE EEUW.

Vermoedelijk is Lille gegroeid uit een woonkern als gehucht in het noorden van Vorselaar langs de antieke weg Aarschot -Hoogstraten en hoorde het Oorspronkelijk tot de meierij Herentals. Doch reeds in de eerste helft van de veertiende eeuw maakte Lille deel uit van het Land van Turnhout, deel van het hertogdom Brabant (3). De heren van het Land van Turnhout waren meestal dus heren van Lille, behalve de navolgende perioden toen Lille apart van het Land van Turnhout beleend werd:

1445 - 1495 : Ambroos de Dwynter, geheimschrijver van Filips de Goede.

De leenrechten gingen over op diens beide zonen, Ambroos en Nicolaes, beiden geestelijken, na wiens dood het leen terug bij het Land van Turnhout kwam.

1560 - 1586 : Gaspar Schetz, tevens heer van Grobbendonk, door koop.

1586 - 1612 : Coenraed Schetz, diens zoon.

1615 - ?? Filips van Nassau (4bis)

1626 - 1648 : Jehan de Proost, heer van Lille, Wechelderzande, Vorselaar en Beerse, door koop. (4)

In 1648 werden bovenvermelde vrijheden terug bij het Land van Turnhout gevoegd, welk gebied door de Spaanse Habsburgers bij de Vrede van Münster als persoonlijk leen aan Frederik-Hendrik van Nassau en Amalia van Solms werd gegeven. Na Amalia van Solms kwam het Land van Turnhout aan Maria van Zimmeren en Willem van Nassau, koning van Groot-Brittannië. Tijdens de achttiende eeuw kende het Land van Turnhout als heren het huis Brandenburg, de hertog van Sylva Tarouca en de graven de Pestre tot het einde van het ancien régime. (5)

Ten laatste in 1437, ontstaan er in het hertogdom Brabant nieuwe fiscale bestuurseenheden: het kwartier van Turnhout, waar Lille ingedeeld was, was een van de zeven kwartieren van het hoofdkwartier Antwerpen (6). Sinds 1356 was het Land van Turnhout verdeeld in vier rentmeesterschappen, namelijk Turnhout, Arendonk, Baarle-Hertog en Lille. De als superieur fungerende rentmeester van Turnhout ontving de gelden van de andere rentmeesters, terwijl hijzelf zijn rekeningen te Brussel voorlegde (7).

Naast de hertogelijke schepenbank waren er te Lille nog twee laat- en cijnshoven : een die de bezittingen beheerde van het kapittel van Sint-Gumarus te Lier, welke in 1457 het recht kreeg een meier, zeven laten

- 2 -

en een griffier te benoemen om recht te spreken over hun bezittingen te Lille, en het Draeckhof voor de bezittingen van de familie Van Lille - Draeck (8). Het belang van dit Laathof en cijnshof was echter reeds in de loop van de zeventiende eeuw geheel verdwenen.

In 1567 werd Lille een onafhankelijke parochie los van de moederkerk Vorseelaar (9).

De kerkelijke tienden te Lille waren als volgt verdeeld : sinds 1123 kwam een vierde aan het kapittel van de metropolitane kerk van Kamerijk (Cambrai); sinds 1278 ging twee vierde van de tienden naar de cisterciënzer vrouwenabdij van Ter Kameren nabij Brussel; terwijl de resterende een vierde toekwam aan de pastoor van Vorselaar en sinds 1567 aan de pastoor van Lille (10).

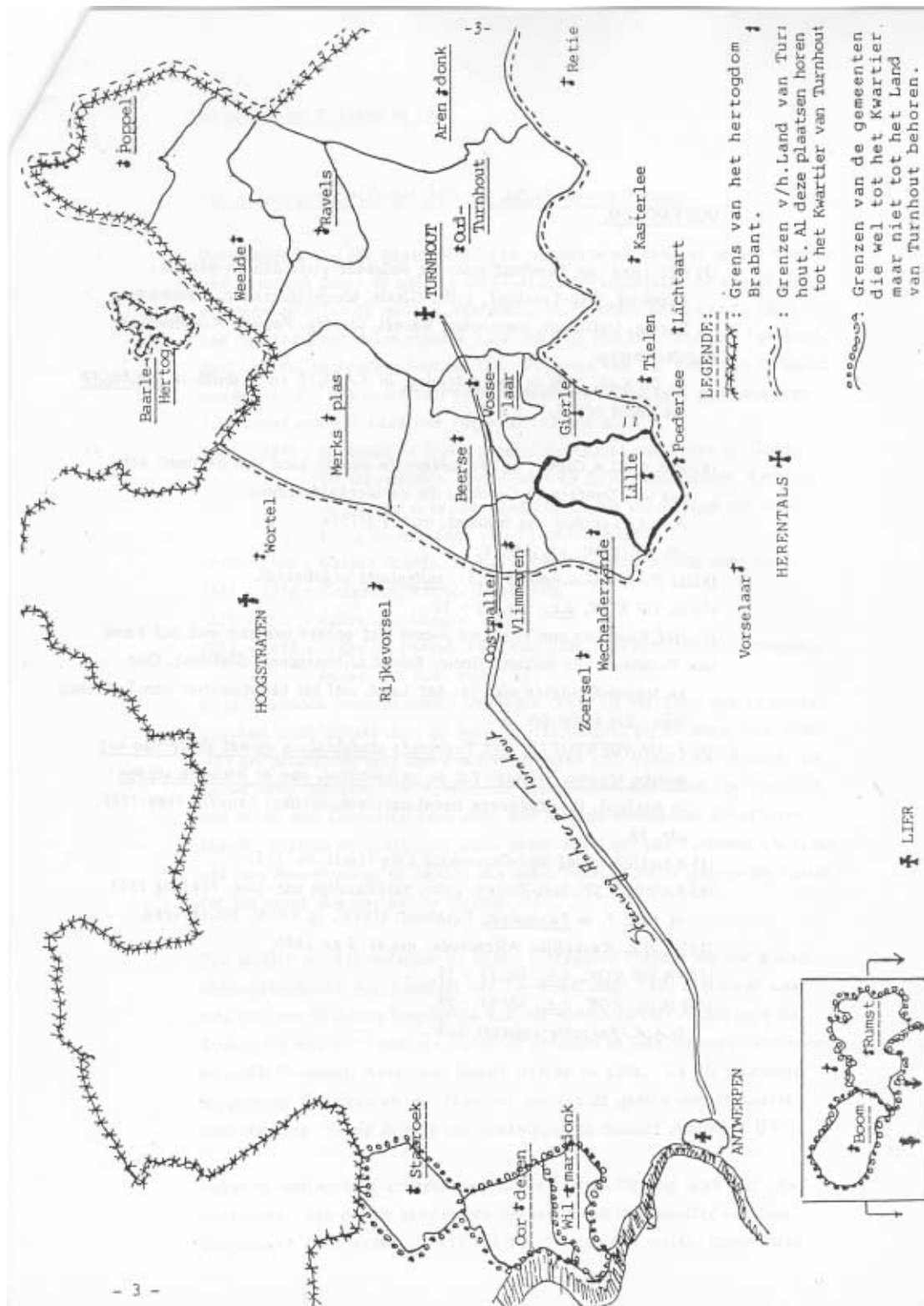
Lille is steeds een sterk agrarische gemeente geweest met in het dorpscentrum wat rurale nijverheid. Het hoofdgewas bij uitstek geteeld is rogge, met daarnaast voedergewassen in de zeventiende en achttiende eeuw (11).

De bevolking evolueerde als volgt:

1374 :	ongeveer 618 inwoners
1437 :	716 tot 895 inwoners
1464 :	716 tot 895 inwoners
1472 :	465 tot 570 inwoners
1480 :	612 tot 765 inwoners
1496 :	400 tot 500 inwoners
1526 :	588 tot 735 inwoners
1693 :	538 inwoners (12).

Het laatste kwart van de zestiende en de eerste helft van de zeventiende eeuw had Lille te lijden van plundering, fouragie en inkwartiering. Vooral het beleg van Breda (1624-1625) bracht grote schade toe aan bevolking en economie. In de jaren 1573-1578 en de jaren twintig en zestig van de zeventiende eeuw woedde de pest onder de Lilse bevolking, wat blijkt uit de parochieregisters van Lille (13).

Walter Van den Branden

VOETNOTEN.

- (3) *Het Land van Turnhout omvatte volgende vrijheden en dorpen :*
Turnhout, Oud- Turnhout, Lille, Gierle, Wechelderzande, Vlimmeren, Beerse, Vosselaar, Merksplas, Ravels, Weelde, Poppel, Arendonk en Baarle-Hertog.
H. De Kok, Lille in een notendop, In J.AERTS en J. Willems, o.c.blz.10
Zie kaart blz. 3.
- (4)-R.A.A.-G.A.Gierle, nr.24: *sentenciën van de raad van Brabant: het hof van Dyntere te Gierle, Lille en Wechelderzande.*
-A.R.A.-Leenhof van Brabant, nr.109 f°132r.
-H. DE KOK, o.c. blz.12.
- (4bis) R.A.A.-G.A. Ravels nr.31: rollen (niet gefolieerd).
- (5)-H. DE KOK, o.c. blz. 12 - 13.
- (6)-*Het Kwartier van Turnhout kwam niet geheel overeen met het Land van Turnhout. Zo hoorden Boom, Rumst, Wilmarsdonk, Stabroek, Oud- en Nieuw-Oorderen met tot het Land, wel tot het Kwartier van Turnhout. Ibid. Zie kaart blz. 3.*
- 17)-F. VANDERPUTTE, Het Turnhouts stadsbestuur op het einde van het ancien regime. Bijdrage tot de geschiedenis van de kleinere steden in Brabant.(onuitgegeven licentiaatsverhandeling) Leuven, 1969-1970, blz. 13.
- 18)-Kapittelarchief Sint-Gummarus Lier (Lier), nr. 103.
- 19)-F.VERBIEST, *Sint-Pieters-Lille, zelfstandige parochie: 1562 of 1567 of 1572 ?*, in Taxandria, Turnhout, (1955), jg.XXVII, blz.181-186.
- (10)-A.R.A.,*Kerkelijke Archieven, nrs.4813 en 4840.*
- (12)-H.DE KOK, o.c., blz.17 - 21.
- (13)-H.DE KOK, o.c., blz.27 - 28.
R.A.A.- *Parochieregisters Lille.*